

BUDAPEST FŐVÁROS LEVÉLTÁRA
1139 Budapest, Teve utca 3-5.; ☎: 298-7500
1554 Budapest, Pf.: 41; fax: 298-7555

Beszámoló
az NKA Levéltári Szakmai Kollégiuma által 2011. szeptember 15.–2012. augusztus 30.
közötti időszakra a magyar történelem levéltári forrásainak kutatásáról és az
eredmények közzétételéről szóló,

Közös archontológia készítése az 1948–1989 közötti fővárosi párt- és az 1950–1990
közötti tanácsi iratokhoz c. pályázatunk (I. ütem) megvalósításáról

2. Tematikus adatbázisok készítésére és online-közzétételére

Altéma kódszáma: 2236

Az adatbázis létrejöttét megelőző munkák Budapest Főváros Levéltárában

Az 1948–1989 közötti ún. szocialista rendszer kutatása Magyarországon érdemben csak a rendszerváltás után indulhatott meg, azonban azóta már számtalan publikáció foglalkozott a pártállammal, illetve annak kialakulásával és működésével. A legkutatottabb és immár jól feltárt témák közé tartozik az 1956-os forradalom és szabadságharc története, illetve az azt követő megtorlás, de többen foglalkoznak az állambiztonsági szervek tevékenységével (ügynökügyek, kitelepítések, koncepciók perек, intézménytörténet), az egyház–állam kapcsolatrendszerével, egyes politikusok életével, a korszak művészeti és irodalmi életével is.

E kutatásokhoz elengedhetetlen volt, hogy 1990 után a levéltárakban is megkezdődjön a korszak vizsgálatát elősegítő feldolgozó munka. Ennek eredményeként az elmúlt két évtizedben már számos levéltári segédlet és forráskiadvány látott napvilágot. Elkezdődött a párttisztviselők archontológiáinak összeállítása, és külön kiemelendő a levéltári digitalizálás, melynek révén immár interneten is hozzáférhetőek a központi, illetve egyes megyei (fővárosi) pártbizottságok vezető testületi üléseinek jegyzőkönyvei.

Az NKA támogatásával Budapest Főváros Levéltára (BFL) 2006 óta – digitalizálásra is alkalmas metaadatokkal ellátott adatbázissal kiegészítve – mikrofilmezi a fővárosi tanácsi és a pártiratokat,¹ illetve 2007 óta folyamatosan teszi közzé a kommunista állampárt legnagyobb pártszervezete, a Budapesti Bizottság iratainak kutatását elősegítő segédleteit és forráskiadványait.²

¹ Az eddig elkészült állagok: XXIII.101.a, XXIII.102.a, XXXV.1.a.1–4., XXXV.6–8.a, XXXV.95.a.1–143. öe. Elkészült és 2013-ban ellenőrzésre kerül továbbá a XXXV.1.a.5–23., XXXV.9.a–18.a, illetve a XXXV.96–109.a, XXXV.176.a állag is.

² A Magyar Dolgozók Pártja Budapesti Bizottsága vezető testületeinek napirendi jegyzékei, 1948–1956. Szerk. Fehérné Bozsics Mária–Rácz Attila–Koltai Gábor. Bp., 2007.;

Az MSZMP fővárosi vezető testületeinek működéséről négykötetes segédletet adtunk közre, melyek a fővárosi pártértekezletek dátumaihoz igazodtak (1957–1962, 1962–1970, 1970–1980, 1980–1989).³

Az adatbázis létrehozása

A megyei, így a fővárosi szintű tanácsi és pártszervek kutatását nehezíti, hogy nem áll rendelkezésünkre olyan archontológiá(ka)t tartalmazó adatbázis, mint a központi pártszervek esetében, ezért láttuk fontosnak, hogy több lépcsőben létrehozzuk a budapesti (fővárosi és kerületi) tanácsi, illetve pártszervek archontológiáját.

Első ütemben – az NKA támogatásával – a Budapest Fővárosi Tanács; a Budapest Fővárosi Tanács VB, a Budapest I., II. és III. Kerületi Tanács (XXIII.101.a, 102.a; XXIII.201, 202, 203), illetve az MDP és az MSZMP Budapesti Pártbizottság; az MDP és az MSZMP I., II. és III. Kerületi Pártbizottság (XXXV.95, 96, 97, 98, XXXV.1, 6, 7, 8) vezetőinek archontológiáit készítettük el, amihez az NKA-tól jelen pályázat keretében bruttó 866.795,- forintot nyertünk. A program kezdetének időpontja 2011. október 1-je, befejezésének időpontja 2012. november 30-a volt. (A támogatás elnyerésekor a munka befejezésének tervezett határideje 2012. augusztus 30-a volt, a határidő-módosítási kérelmünk elfogadása után ez 2012. november 30-ára változott, az elszámolási határidő pedig 2012. október 29-e volt, ami 2013. január 31-ére módosult.)

Tartalmi megvalósítás

Az adatbázis elkészítésekor tartalmi feldolgozással is számolni kellett, hiszen nem kész adatbázisok begépeléséről, hanem azok elkészítéséről volt szó. Tartalmi feldolgozáson az adatbázis adatainak feltárását, a meglévő adatokkal való összehasonlítását és a hatásköri listák alapján az együtt döntő, illetve a felettes szervek személyi döntéseinek megvizsgálását értettük. Ehhez természetesen szükség volt a vonatkozó teljes iratanyag áttekintésére, mert csak a jegyzőkönyvek átolvasásával volt lehetséges a tisztségviselők pozícióváltásának idejét és hatályát pontosan meghatározni. Adott esetben a döntés ideje ráadásul nem esett egybe a döntés hatályával. A tartalmi feldolgozás több mint 100 iratfolyóméter terjedelmű iratot érintett.

A Magyar Szocialista Munkáspárt budapesti ideiglenes vezető testületeinek jegyzőkönyvei. 1956. november 8.–1957. május 27. I–II. köt. Szerk. Koltai Gábor–Rácz Attila. Bp., 2008.;

Hangulatjelentések a fővárosból, 1988 októberétől 1989 októberéig. Szerk. Katona Csaba–Rácz Attila. Bp., 2010.

³ A Magyar Szocialista Munkáspárt Budapesti Bizottsága vezető testületeinek napirendi jegyzékei, 1957. június 8–1962. október 22. I. köt. Szerk. Gerhard Péter–Koltai Gábor. Bp., 2010.;

A Magyar Szocialista Munkáspárt Budapesti Bizottsága vezető testületeinek napirendi jegyzékei, 1962. október 31–1970. október 23. II. köt. Szerk. Rácz Attila–V. László Zsófia. Bp., 2010.;

A Magyar Szocialista Munkáspárt Budapesti Bizottsága vezető testületeinek napirendi jegyzékei, 1962. október 31–1970. október 23. III. köt. Szerk. Forrai Attila–Rácz Attila–V. László Zsófia. Bp., 2011.;

A Magyar Szocialista Munkáspárt Budapesti Bizottsága vezető testületeinek napirendi jegyzékei, 1980. március 8–1989. szeptember 24. IV. köt. Szerk. Gerhard Péter–Koltai Gábor. Bp., 2011.)

A szervezeti hierarchiát követve a párt- és a tanácsi iratoknál is a következő tisztségviselők szintjéig történt meg a feltárás.

Pártvezetők	Tanácsi vezetők
Első titkárok, titkárok	Tanácselnökök, VB-elnökök
Pártbizottsági, pártválasztmányi tagok (alakuló ülésen)	Tanácselnök-helyettesek, VB-elnökhelyettesek
VB-tagok	VB-titkárok
Revíziós Bizottság tagjai	VB-tagok
Fegyelmi Bizottság tagjai	Osztályvezetők
Osztályvezetők	Tanácsstagok (alakuló ülésen)
Pártiratok	Tanácsi iratok

Adatbázisunkban a tanácsi és párt szervezeti szabályzatok által megszabott rendnek megfelelően tüntettük fel a kinevezési és felmentési adatokat. Ettől csak akkor tértünk el, ha a szabályzatnak megfelelő helyen nem találtunk az illetőre érdemi információt.

A teljes körű fővárosi és kerületi feltárás a jelen pályázat keretében természetesen nem volt lehetséges, ezért a munkafolyamatot több ütemre osztottuk. Az első szakaszban a feltárás a következő iratanyagokban található (pártiratok esetében pártértekezleti, pártbizottsági, végrehajtó bizottsági; tanácsi iratok esetében tanácsi és végrehajtó bizottsági) ülésjegyzőkönyvek áttekintése alapján történt:

Fond/állag	Szerv neve	Terjedelem (ifm)
XXXV.95.	MDP Budapesti Bizottsága iratai	7,92
XXXV.96.	MDP I. Kerületi Bizottsága iratai	1,08
XXXV.97.	MDP II. Kerületi Bizottsága iratai	1,56
XXXV.98.	MDP III. Kerületi Bizottsága iratai	1,68
XXXV.1.	MSZMP Budapesti Bizottsága iratai	17,78
XXXV.6.	MSZMP I. Kerületi Bizottsága iratai	5,52
XXXV.7.	MSZMP II. Kerületi Bizottsága iratai	6,36
XXXV.8.	MSZMP III. Kerületi Bizottsága iratai	6,00
XXIII.101.a.	Budapest Főváros Tanácsa (1954-ig Budapesti Városi Tanács) tanácsüléseinek jkv.	8,18
XXIII.102.a.	Budapest Főváros Tanácsa (1954-ig Budapesti Városi Tanács) Végrehajtó Bizottsága üléseinek jkv.	41,85
XXIII.201.a.	Budapest I. Kerületi Tanács tanács- és VB-üléseinek jkv.	6,36
XXIII.202.a.	Budapest II. Kerületi Tanács tanács- és VB-üléseinek jkv.	7,80
XXIII.203.a.	Budapest III. Kerületi Tanács tanács- és VB-üléseinek jkv.	6,36

Technikai megvalósítás

A munka során a szabványosítással kapcsolatos szempontokra is tekintettel voltunk. Az archontológiák kezelését segíti, hogy azokat közös adatbázisban jelenítjük meg, ezáltal Magyarországon először egymástól nem elválasztva, hanem – a pártállam működésének megfelelően – egységben kezeljük a tanácsi és pártfunkciók betöltőinek adatait.

A BFL archontológia „munkacsoport” által kidolgozott struktúrát követve a feldolgozás során az alábbi mezőket töltöttük ki:

Az adatbázis logikai egységei	Mező elnevezése	Kitöltés	Típus	Példa
	Sorszám	Kötelező	Automatikusan generált	5.
A személyt azonosító adatok	Név	Kötelező	Szabad szöveges mező	Kakuk Józsefné
	Előnév/tag	Nem kötelező	Listából	
	Születési név	Nem kötelező	Szabad szöveges mező	Guttman Sári
A funkciót azonosító adatok	Szerv neve	Kötelező	Listából	MSZMP III. Kerületi Pártbizottság
	Funkció	Kötelező	Listából	PB-tag
Kinevezés levéltári helyét azonosító adatok	Jelzet	Kötelező	Listából	HU BFL XXXV.8.a.3
	Iratanyag	Kötelező	Listából	MSZMP III. Kerületi Pártbizottság jegyzőkönyvei
	Ülés dátuma	Kötelező	Dátum	1964.07.15
Kinevezés idejét és a testületet azonosító adatok	Kinevezés dátuma	Kötelező	Dátum	1964.07.15
	Kinevezés hatálya	Kötelező	Dátum	1964.07.15
	Kinevező testület neve	Kötelező	Listából	MSZMP III. Kerületi Pártbizottság
Felmentés levéltári helyét azonosító adatok	Jelzet	Kötelező	Listából	HU BFL XXXV.8.a.3
	Iratanyag	Kötelező	Listából	MSZMP III. Kerületi Pártbizottság jegyzőkönyvei
	Ülés dátuma	Kötelező	Dátum	1969.10.27
Felmentés idejét és a testületet, illetve a felmentés okát azonosító adatok	Felmentés dátuma	Kötelező	Dátum	1969.10.27
	Felmentés hatálya	Kötelező	Dátum	1969.10.27
	Felmentő testület neve	Kötelező	Listából	MSZMP III. Kerületi Pártbizottság
	Távozás oka	Nem kötelező	Szabad szöveges mező.	Áthelyezés
Következő funkciót azonosító adatok	Következő munkahely/hivatal	Nem kötelező	Szabad szöveges mező.	MSZMP II. Kerületi Pártbizottság
	Következő funkció	Nem kötelező	Szabad szöveges mező.	titkár
	Megjegyzés	Nem kötelező	Szabad szöveges mező.	

A táblázatok MS Office Excel-fájlokban készültek (XLS kiterjesztés) XML-export lehetőséggel. Az XML-export lehetővé tette az online-közzétételt, amit Budapest Főváros Levéltára vállalt, és a levéltár honlapján a teljesítés módosított határidejéig, 2012. november 30-ig lehetővé tett.

Az adatok online-hozzáférhetősége:

<http://bfl.archivportal.hu/menuitem-13-adatbazisok.html>.

Az adatbázis közvetlenül [itt](#) is elérhető.

Az adatbázisban 2012. november 30-án 7397 rekord szerepelt.

Pénzügyi adatok

A „tartalmi feldolgozás” díjazására a korábbi mikrofilm-előkészítés honoráriumának (50 000 Ft,-/ifm) tizedét vettük alapul, és 118,75 ifm iratanyagot vizsgáltunk át. A kilenc fő által végzett tartalmi feldolgozás honoráriumára 524 795,- Ft volt.

Az adatbevitelre vonatkozó pénzügyi kalkuláció a pályázatban is csak becslésként lehetett, hiszen egy létrejövő adatbázis jövőbeni adatait kellett meghatározni. Az adatbevitelnél (rögzítés) a pályázatban meghatározott bruttó 0,30,- Ft/leütéssel és 1 140 000 karakter bevitelével számoltunk, melynek kalkulált bruttó összege 342 000,- Ft volt. A megvalósítás során 2 909 019 karakter bevitelére került sor, 1769 019 karakterrel több, mint a tervezett. Az így keletkezett 530 706,- Ft többletet Budapest Főváros Levéltára önrészként kezelte.

Jelen pályázat keretében megpályázott összegből bruttó 866.792,- forint kifizetése történt meg.

Budapest, 2013. január 16.

Rácz Attila
főosztályvezető-helyettes